

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียนจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ ในชุมชน ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2551 ของ โรงเรียนสามบ่อวิทยา อำเภอร่อนคอง จังหวัดสงขลา จำนวนจำนวน 149 คน และกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ของโรงเรียนสามบ่อวิทยา จำนวน 35 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sample)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ จำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ คนไทย มาจากไหน ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ตามรอยอารยธรรม และบุคคลสำคัญในอดีต รวมทั้งสิ้น 8 แผน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (KR-20) ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแผนการจัดการเรียนรู้ ข้อสอบกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (IOC) และใช้สถิติทดสอบแบบที (t-test) แบบ t-Dependent (t-test for dependent) สำหรับทดสอบสมมุติฐานการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์แล้ว หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสามบ่อวิทยา จากการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (ส 31101) โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่สนองตอบความต้องการ ความสนใจ และความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้ข้อมูลข้อเท็จจริง แนวความคิดและหลักการต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เมื่อผสมผสานกับความสามารถและทักษะการคิดอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ นักเรียนสามารถสร้างความคิดรวบยอดในทางประวัติศาสตร์ได้ดีกว่าและเร็วกว่าการเรียนในห้องเรียน เพราะเป็นการเรียนที่นักเรียนเป็นผู้ทำกิจกรรม (active learner) ผลที่ได้จึงมีความแตกต่างกว่าการเรียนแบบที่ผู้เรียนไม่มีโอกาสประกอบกิจกรรมด้วยตนเอง เป็นแต่เพียงผู้รับฟัง ดังที่ปฏิบัติเป็นปกติในห้องเรียนทั่วไป สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มประสบการณ์นิยม (gestalt or field theory) ที่มีความเชื่อว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนแสวงหาประสบการณ์ความรู้ด้วยการลงมือกระทำจริง กล่าวคือ การพยายามปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม การแก้ปัญหาและการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ด้วยตนเอง ลักษณะการเรียนรู้หรือรับรู้ (perception) จะเริ่มจากการเรียนส่วนรวมไปหาส่วนย่อย (whole to part method) หลังจากนั้นจึงจะสรุปการเรียนในลักษณะที่สมบูรณ์ (good gestalt) ด้วยการจัดระเบียบ (organization) เกิดเป็นความรู้ความเข้าใจหรือความคิดภายใน (เจลิม นิติเชตต์ปริชา, 2545 : 93)

จากการพานักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนพบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ ทั้งจากการสัมผัสกับหลักฐานที่พบเห็นในแหล่งเรียนรู้ และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เป็นตำรา เอกสาร และการบรรยายจากเจ้าหน้าที่มาประกอบการวิเคราะห์ นักเรียนได้เรียนรู้และฝึกค้นคว้าความรู้ด้วยตนเองตามขั้นตอนที่ผู้วิจัยได้วางแผนไว้ ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการสังเกต การตั้งคำถาม การปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม และรวบรวมข้อความรู้ต่าง ๆ ที่พบเห็นด้วยตนเอง รวมถึงได้สัมผัสความรู้มากมายจากประสบการณ์ตรงของผู้เรียน และหากยังมีข้อสงสัยหรือสนใจต้องการความรู้เพิ่มเติม นักเรียนสามารถไปศึกษาค้นคว้าโดยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การศึกษาจากอินเทอร์เน็ตผ่านทางเว็บไซต์ต่างๆ และใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการวิเคราะห์ ตีความและนำเสนอข้อมูลด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงอาจส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่า

ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของดี สูงสว่าง (2546 : 125) ที่พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการแสวงหาความรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนวัดหงส์ปทุมवास สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ มีค่าสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนมีความสามารถในการแสวงหาความรู้เพิ่มมากขึ้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของศักดิ์วิบูลย์ จันทราณี (2550 : 50) ได้วิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ในสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 4 เรื่องงานและพลังงาน ของโรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย 2 อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และศึกษาความสามารถในการทำโครงงานวิทยาศาสตร์ พบว่านักเรียนที่รับการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน สาระวิทยาศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 69.49 ซึ่งผ่านเกณฑ์เป้าหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่โรงเรียนกำหนด คือ ร้อยละ 60 นักเรียนมีความสามารถในการทำโครงงานวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับดีมาก และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกรายการ

การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยต้องเตรียมสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ ภาพประกอบการเรียน เอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องของเรื่องที่เรียน การศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุดโรงเรียน จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน การวิเคราะห์จากการฟังบรรยายจากวิทยากร การศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ในเว็บไซต์ต่างๆ จากคอมพิวเตอร์ และวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของหลักฐาน ติความสรุปและนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ จากการจัดกิจกรรมด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์โดยผ่านสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงในชุมชน ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของไพศาล เรืองทัฬ (2544 : 41) ซึ่งได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง การตั้งถิ่นฐานที่มั่นคงของอาณาจักรไทย ในรายวิชา ส 028 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกำแพงเพชรพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่สอนโดยวิธีการบรรยาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีการสรุปต่อไปว่าการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดการวิเคราะห์วิจารณ์ และการแสวงหาความรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

นอกจากนี้ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเขาวภา ประคองศิลป์ และศักดิ์สิทธิ์ หัสมินทร์ (2546 อ้างถึงใน สุครักษ์ แก้วระงับ, 2548 : 29) ที่ได้วิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ : กรณีศึกษานักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2544 ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และการปฏิสัมพันธ์ ผู้เรียนร้อยละ 84.61 มีส่วนร่วมในการเรียนค่อนข้างลึกซึ้ง เพราะเกิดจากความรู้ว่าวิธีการทางประวัติศาสตร์มีขั้นตอนและระบบที่ชัดเจน เป็นการศึกษาด้วยตนเองที่ชัดเจน วิธีการทางประวัติศาสตร์ในระยะที่เป็นการฝึกปฏิบัติการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง ผู้เรียนมีการศึกษาค้นคว้าเป็นกลุ่ม มีการปรึกษาหารือ และร่วมกันคิดทุกขั้นตอน โดยเฉพาะการวิพากษ์หลักฐานและการตีความ ซึ่งได้รับผลพลอยได้ของการเรียนรู้คือ ทักษะการวิเคราะห์ที่อยู่บนพื้นฐานของความรู้ความเข้าใจและการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ผู้เรียนได้ทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ เป็นการแสวงหาความคิด หากคำตอบอย่างมีเหตุผลในประเด็นปัญหาที่ไม่มีคำตอบแน่นอนตายตัว และผู้แสวงหาคำตอบไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องได้ ต้องอาศัยความสามารถในการแสดงเหตุผลรองรับเพื่อความเชื่อถือ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้โดยการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ ทักษะในการเลือกอ่านและรับข้อมูลข่าวสารอย่างรอบคอบ สามารถวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่พบในชีวิตอย่างระมัดระวังและมีเหตุผล

จากที่กล่าวแล้วข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การที่ผู้วิจัยจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสามบ่อวิทยา ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจได้รับประสบการณ์ตรง ที่เป็นรูปธรรม รู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ พัฒนาทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ โดยยึดถือหลักเหตุผล มีความละเอียดรอบคอบและรอบรู้ จึงจะสามารถค้นพบข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์อย่างถูกต้องเป็นความจริง และมีคุณค่า

อนึ่งในการสอนมีข้อสังเกตที่น่าสนใจระหว่างการทำทดลอง คือ

1. การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ต้องมีการจัดเตรียมสื่อ เอกสารความรู้หรือแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนด้วยจะเป็นการดี เพราะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ยังไม่ค่อยถนัดในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

2. การแบ่งกลุ่มของนักเรียนในการแสวงหาความรู้หรือทำกิจกรรม ควรให้นักเรียนได้เลือกกลุ่มเอง นักเรียนจะเรียนอย่างมีความสุข มีความสนใจที่จะแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ตลอดจนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม การแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

3. การนำนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่เพื่อแสวงหาหลักฐานจากสถานที่จริงนั้น ทำให้นักเรียนได้เห็นสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และการฟังบรรยายสรุปประวัติศาสตร์อาณาจักรโบราณ

ในดินแดนประเทศไทยทั้งจากเจ้าหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสงขลา และจากสถาบันทักษิณคดีศึกษา ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้น และเกิดความสนุกสนานในการเรียน ทำให้เกิดความคิดว่า ครูผู้สอนควรหาโอกาสให้นักเรียนไปศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชน

4. พฤติกรรมขณะเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติตามข้อตกลงในการปฏิบัติตนขณะเดินทางไปแหล่งเรียนรู้ นักเรียนศึกษาหัวข้อความรู้จากแหล่งเรียนรู้ตามวิธีการที่วางแผนไว้ พุดคุยแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นระหว่างเพื่อนในกลุ่มขณะศึกษาในแหล่งเรียนรู้ ดำเนินงานต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายร่วมกันในกลุ่มด้วยความเต็มใจและกระตือรือร้น เคารพและตั้งใจฟังวิทยากร และร่วมกิจกรรมทุกขั้นตอนตามที่ได้วางแผนไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากก่อนจะดำเนินกิจกรรมในเส้นทางไปศึกษาเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนนั้น ผู้วิจัยได้เตรียมความพร้อมผู้เรียนในการออกเดินทางไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ตามรอยอารยธรรม ซึ่งจากกิจกรรมในแผนการเรียนรู้ดังกล่าว ผู้วิจัยและนักเรียนได้ร่วมกันวางแผนสืบค้นอาณาจักรโบราณจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในจังหวัดสงขลา และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหัวข้อที่จะไปศึกษา วิธีการศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน กิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องทำ วิธีการปฏิบัติตนขณะศึกษาในแหล่งเรียนรู้ การเตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็นในการเรียน และการแบ่งกลุ่มมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ก็ให้ความสำคัญและปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าวอย่างเหมาะสม โดยผู้วิจัยจะคอยกำกับและดักเตือนหากพบเห็นบุคคลใดละเลยการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง จากที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เดินทางออกศึกษานอกสถานทีนั้น ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจ และกำหนดข้อตกลงในการปฏิบัติตน รวมถึงการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนให้ชัดเจนก่อน เพื่อที่จะให้ผู้เรียนได้ทราบถึงกิจกรรมและการปฏิบัติตนที่เหมาะสมได้ถูกต้องตรงกัน

5. จากการวิเคราะห์พฤติกรรมขณะเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ นักเรียนส่วนใหญ่พุดคุยซักถามวิทยากร แต่ยังคงทักตะหนกในการตั้งคำถาม ทำให้คำถามที่ตั้งขึ้นมาเพื่อถามวิทยากรยังไม่ตรงกับความต้องการและประเด็นที่ต้องการเรียนรู้ และการจดบันทึกข้อความรู้ที่ได้เรียนรู้ลงในแบบบันทึกแหล่งเรียนรู้ยังมีน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุ 2 ประการ คือ ความสามารถของผู้เรียนในการศึกษาความรู้ต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการซักถามวิทยากร รวมถึงการจดบันทึกลงในแบบบันทึกการศึกษาแหล่งเรียนรู้ของตนเองนั้น ยังไม่ได้รับการฝึกให้ชำนาญเท่าที่ควร และประการที่สองคือ ความคุ้นเคยกับการได้รับความรู้ที่มาจากครูผู้สอนเพียงคนเดียว และเกิดขึ้นแต่ภายในห้องเรียนเท่านั้น อาจส่งผลให้นักเรียนเกิดความเคอะเขิน และไม่กล้าที่จะซักถาม หรือพุดคุยกับวิทยากร

ครูผู้สอนจะต้องฝึกให้นักเรียนได้มีโอกาสที่จะสัมผัสบรรยากาศการเรียนรู้ที่เกิดจากบุคคลอื่น ๆ รวมถึงการฝึกให้ผู้เรียนได้มีทักษะในการจับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านหรือฟัง จนผู้เรียนเกิดความชำนาญมากยิ่งขึ้น

6. ในการปฏิบัติกิจกรรมการแสวงหาความรู้ทุกขั้นตอนของนักเรียน ครูทำหน้าที่เป็นปรึกษาของนักเรียน ขณะเดียวกันก็เรียนรู้ไปพร้อมกับนักเรียน และกระตุ้นให้นักเรียนใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ โดยการรวบรวมหลักฐานที่เป็นเอกสาร จากแหล่งที่ไปศึกษาและการจดบันทึกเรื่องราวจากการฟังคำบรรยาย

7. การสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์วิธีเดียว ไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่ นักเรียนได้ครอบคลุมผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและทันตามเวลาที่กำหนดได้ จำเป็นที่ครูจะต้องใช้วิธีการสอนหลาย ๆ วิธีผสมผสานกัน และควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ควบคู่กับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงและความรู้ที่กว้างขวาง

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยวิธีนี้สามารถพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการเรียนสาระประวัติศาสตร์ได้ดี ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เนื่องจากนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีโอกาสสัมผัสประสบการณ์ตรง ทั้งจากแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ในชุมชนและแหล่งเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ต การได้สัมผัสเรียนรู้จากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวนั้น ไม่เพียงแต่จะทำให้ นักเรียนเกิดความรู้ และทักษะความสามารถต่าง ๆ เท่านั้น แต่ยังจะเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนเกิดความรัก และเห็นคุณค่าในชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ ดังที่สุমন อมรวิวัฒน์(2544 : 5) ได้กล่าวไว้ว่า “การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในชุมชน กลับเป็นสะพานเชื่อมโยงให้โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน คนในชุมชนมีส่วนร่วมกับครูในการให้การศึกษาแก่ลูกหลานของเขา เขาชนของเรา จะได้รับการปลูกฝังให้รู้และรักท้องถิ่นที่เขาอยู่ มองเห็นคุณค่าและปัญหาที่หมู่บ้านเขามี ผู้เรียนจึงพร้อมที่จะเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน ซึ่งจะเกิดผลย้อนกลับมาสู่ชีวิตที่สงบสุขของตนเองและครอบครัว” ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะต้องให้ความสำคัญกับสาระความรู้ และส่วนที่เป็นพื้นฐาน

ของตนเองและชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อสร้างฐานปัญญาของนักเรียนให้เกิดความเข้มแข็งและสมบูรณ์ที่สุด

1.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ครูผู้สอนควรศึกษาบริบทของแหล่งเรียนรู้ที่จะนำนักเรียนไปศึกษาให้ชัดเจน รวมถึงการวางแผนการดำเนินการต่าง ๆ อย่างรัดกุม โดยเฉพาะช่วงเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม เพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนต้องเดินทางออกนอกสถานที่นั้น การเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง ต้องกำหนดเวลาให้แน่นอน โดยเฉพาะสถานที่ที่นัดหมายวิทยากรไว้ จะต้องไปให้ตรงเวลา การจัดการเรียนรู้ที่นำนักเรียนศึกษาแหล่งเรียนรู้จะต้องใช้เวลาในการกิจกรรมมาก ซึ่งถ้าครูผู้สอนต้องการจัดในเวลาเรียนปกติ ก็จำเป็นจะต้องประสานงานร่วมกับครูผู้สอนในกลุ่มสาระวิชาอื่น ๆ ให้มีบทบาทร่วมในกิจกรรม โดยบูรณาการเนื้อหาวิชานั้น ๆ เข้าในกิจกรรมด้วย หรือประสานกับกลุ่มบริหารวิชาการในการสับเปลี่ยนคาบสอนให้เรียบร้อย

1.3 การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยพบว่านักเรียนยังขาดทักษะในการเรียนรู้ที่สำคัญบางประการ เช่น ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการสรุปความ และทักษะกระบวนการกลุ่ม เป็นต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนในด้านกระบวนการกลุ่ม การวางแผนงาน การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ การสรุปองค์ความรู้ การตั้งคำถามสำหรับซักถามครูผู้สอนและวิทยากร เพื่อให้เด็กมีความพร้อมเกี่ยวกับการเรียนรู้ และค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง

1.4 ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญต่อกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ตรงของนักเรียน โดยการวางแผนการดำเนินกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ปรับเปลี่ยนบทบาทของครูผู้สอนจากผู้ให้ความรู้ มาเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ และเพื่อนคู่คิดในการเรียนรู้ของนักเรียน ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับนักเรียน และให้อิสระในการเรียนรู้กับนักเรียน โดยอิสระดังกล่าวจะต้องอยู่ภายในข้อตกลงในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนและครูผู้สอนได้ตกลงร่วมกัน รวมถึงสนับสนุนและกระตุ้นให้นักเรียนฝึกฝนในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน จะทำให้บรรยากาศการเรียนรู้ปรับเปลี่ยนไป นักเรียนจะเกิดความสุข สนุกสนาน และเพลิดเพลินในการเรียนรู้ ในขณะที่ครูผู้สอนก็ได้มีโอกาสเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ และเป็นการปรับเปลี่ยนทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อครูผู้สอนไปในทางบวกมากยิ่งขึ้น

1.5 ผลการวิจัยครั้งนี้ ครูผู้สอนสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนสาระประวัติศาสตร์ ของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมได้ทุกระดับชั้น โดยปรับให้เหมาะสมกับวัยและระดับของผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัย/ค้นคว้า

2.1 ควรมีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาสาระจากกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

2.2 ควรมีการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในรายวิชาที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ประวัติความเป็นมา เอกลักษณะและภูมิปัญญาของท้องถิ่น ซึ่งเป็นการปลูกฝังให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของพื้นแผ่นดินที่เป็นบ้านเกิดของตน เกิดจิตสำนึกรักและความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเองด้วย

2.3 ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่มีผลที่เกิดจากการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เช่น การวัดเจตคติของนักเรียน ความรับผิดชอบ เป็นต้น

